

ПРОПОЗИЦІЇ

Міністерства юстиції України

до проєкту Закону України «Про внесення змін до статті 37 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо забезпечення рівномірного навантаження на суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду», внесеного на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Кальченком С.В., Новіковим М.М., Галайчуком В.С. та іншими
(реєстр. № 3730 від 24 червня 2020 року)

перше читання

Міністерство юстиції України **не підтримує** проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 37 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо забезпечення рівномірного навантаження на суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду» (далі – проєкт Закону) з огляду на таке.

Проєктом Закону пропонується внести зміни до частини четвертої статті 37 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон), якими передбачити, що у кожному касаційному суді утворюються судові палати з розгляду окремих категорій справ з урахуванням спеціалізації суддів або з метою організації належної роботи суду.

Також проєктом Закону частину п'яту статті 37 Закону пропонується викласти у новій редакції, якою передбачити, що у Касаційному адміністративному суді обов'язково створюється окрема палата для розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму. За рішенням зборів суддів Касаційного адміністративного суду розгляд справ інших категорій може здійснюватися цією та іншими, створеними у суді, палатами без урахування спеціалізації суддів.

При цьому проєктом Закону пропонується виключити з вищевказаної частини статті 37 Закону положення щодо обов'язковості утворення в складі Касаційного адміністративного суду окремих палат для розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів, а також щодо захисту соціальних прав.

Щодо цього слід зазначити таке.

Чинною частиною п'ятою статті 37 Закону передбачено, що у Касаційному адміністративному суді обов'язково створюються окремі палати для розгляду справ щодо:

- 1) податків, зборів та інших обов'язкових платежів;
- 2) захисту соціальних прав;
- 3) виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян.

Вказані норми статті 37 Закону покликані забезпечувати єдність системи судоустрою, зокрема, шляхом забезпечення єдності судової практики, як це передбачено частиною четвертою статті 17 Закону.

Відповідно до положень частини четвертої статті 37 Закону кількість та спеціалізація судових палат визначаються рішенням зборів суддів касаційного суду з урахуванням вимог частин п'ятої та шостої цієї статті та судового навантаження.

Згідно з положеннями пункту 7 Висновку № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів щодо якості судових рішень (далі – Висновок № 11) відправною точкою є те, що метою судового рішення є не тільки вирішення певного спору через надання сторонам юридичної визначеності, але часто також установлення судової практики, яка може попередити виникнення інших спорів та забезпечити суспільну гармонію.

За допомогою власної практики, дослідження судової практики судів та щорічних звітів вищі суди можуть сприяти поліпшенню якості судових рішень та їхнього оцінювання. У цьому плані особливо важливо, щоб практика вищих судів була чіткою, послідовною й сталою. Вищі суди можуть також сприяти поліпшенню якості судових рішень, розробляючи рекомендації для судів нижчого рівня, привертаючи їхню увагу до принципів, що застосовуються згідно з існуючою практикою (пункт 71 Висновку № 11).

Крім того, згідно з положеннями статті 13 Закону висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.

Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, враховуються іншими судами при застосуванні таких норм права.

Водночас слід зазначити, що відповідно до положень статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Забезпечення захисту соціальних прав людини є однією з найважливіших функцій держави.

В свою чергу це реалізується шляхом гарантування кожному захисту його прав, свобод та інтересів у розумні строки незалежним, безстороннім і справедливим судом, утвореним законом, як це передбачено частиною першою статті 7 Закону.

Окремо слід звернути увагу, що відповідно до пунктів 10, 11, 13 Висновку № 15 (2012) Консультативної ради європейських суддів щодо спеціалізації суддів зосередження матеріалів справ в руках обраної групи спеціалізованих суддів може сприяти єдності в судових рішеннях і, як наслідок, може запровадити юридичну однозначність.

Спеціалізація може допомогти суддям шляхом неодноразового розгляду схожих справ підійти до кращого розуміння реалій, що пов'язані із виникненням справ, на технічному, соціальному або економічному рівнях, і як результат, визначити найбільш сприятливе рішення, що підходить саме до цих реалій.

Спеціалізація за рахунок більшої компетентності в означеній сфері права може сприяти покращенню ефективності та оперативності розгляду справ, беручи до уваги постійно зростаючу кількість справ.

Враховуючи викладене, запропоновані проектом Закону зміни щодо виключення з Закону положень стосовно обов'язковості утворення в складі Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду окремих палат для розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів, а також щодо захисту соціальних прав вбачаються необґрунтованими.

З огляду на викладене проєкт Закону не може бути підтримано.

Проєкт Закону в комітетах та на пленарних засіданнях Верховної Ради України супроводжуватиме заступник Міністра юстиції відповідно до розподілу функціональних повноважень.

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА